A REKREÁCIÓ ÉS A GAZDASÁG KAPCSOLATA

Fritz Péter
egyetemi docens, Károli Gáspár Református Egyetem, Gazdaságtudományi,
Egészségtudományi és Szociális Kar, Életmód és Testkultúra Intézet, Budapest, Magyarország
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-7384-0073

Absztrakt

A rekreáció az elmúlt évtizedekben az egyéni jóllétet szolgáló tevékenységek köréből kilépve komplex gazdasági tényezővé vált, amely jelentős hatást gyakorol a munkaerőpiacra, a fogyasztás szerkezetére és a nemzetgazdaság egészére. A fejezet célja a rekreáció gazdasági dimenzióinak feltárása, különös tekintettel a rekreációs szolgáltatások, a turizmus, a sportgazdaság és a wellnessipar összefüggéseire.

A rekreáció közgazdasági értelmezése rámutat arra, hogy a szabadidős tevékenységek nem csupán fogyasztási javak, hanem a humántőkébe történő befektetésként is értelmezhetők. A rendszeres rekreációs aktivitás hozzájárul a munkavállalók produktivitásának növekedéséhez, a stressz csökkentéséhez és a társadalmi kohézió erősítéséhez, amely hosszú távon gazdasági megtérülést eredményez.

A fejezet elemzi a rekreációs szektor gazdasági hatásait, különösen a foglalkoztatás, a háztartási kiadások és a multiplikátorhatások tekintetében. Bemutatja a turizmushoz kapcsolódó területek – így az egészségturizmus, a wellnessipar és a sportturizmus – dinamikus növekedését, valamint ezek regionális gazdaságfejlesztő szerepét.

Kiemelt figyelmet kapnak a fenntarthatósági kihívások, beleértve a környezeti terhelést, a zöld rekreáció lehetőségeit és az egyenlő hozzáférés kérdését. A fejezet továbbá elemzi a digitalizáció és a mesterséges intelligencia hatását, amelyek új üzleti modelleket, fogyasztási mintázatokat és személyre szabott rekreációs szolgáltatásokat eredményeznek.

Összességében a rekreáció olyan dinamikusan fejlődő gazdasági ökoszisztémaként értelmezhető, amely egyszerre szolgálja az egyéni egészséget, a társadalmi integrációt és a fenntartható gazdasági növekedést.

A rekreáció elmélete, 571–578.
DOI: https://doi.org/10.56037/978-963-646-461-5-14

Kulcsszavak: rekreáció, gazdaság, wellnessipar, sportturizmus, egészségturizmus, humántőke, fenntarthatóság, digitalizáció, mesterséges intelligencia, rekreációs fogyasztás

THE RELATIONSHIP BETWEEN RECREATION AND THE ECONOMY

Abstract

In recent decades, recreation has evolved from a domain primarily associated with individual well-being into a complex economic factor with significant impacts on labor markets, consumption patterns, and overall economic performance. This chapter aims to explore the economic dimensions of recreation, with particular emphasis on the interconnections between recreational services, tourism, sport economy, and the wellness industry.

From an economic perspective, recreation can be interpreted not only as a form of consumption but also as an investment in human capital. Regular participation in recreational activities enhances productivity, reduces stress, and strengthens social cohesion, leading to long-term economic benefits at both individual and societal levels.

The chapter examines the economic impacts of the recreation sector, including employment generation, household expenditure patterns, and multiplier effects across related industries. It highlights the dynamic growth of sectors such as health tourism, wellness, and sport tourism, and their contribution to regional economic development.

Special attention is given to sustainability challenges, including environmental impacts, the potential of green recreation, and issues of equitable access. Furthermore, the chapter analyzes the transformative role of digitalization and artificial intelligence, which are reshaping business models, consumption behavior, and enabling personalized recreational services.

Overall, recreation can be understood as a rapidly evolving economic ecosystem that simultaneously supports individual health, social integration, and sustainable economic development.

Keywords: recreation, economy, wellness industry, sport tourism, health tourism, human capital, sustainability, digitalization, artificial intelligence, recreational consumption

Bevezetés

A rekreációs tevékenységek szerepe az egyéni jólléten túlmutatva jelentős gazdasági tényezővé vált az elmúlt évtizedekben. A turizmus, a sport, a szabadidős szolgáltatások és a rekreációhoz kapcsolódó iparágak közvetlen és közvetett hatással bírnak a munkahelyteremtésre, a fogyasztásra, valamint a nemzetgazdaság egészére. E könyvfejezet célja feltárni a rekreáció gazdasági dimenzióit, bemutatni a kapcsolódó iparágakat, a rekreációs kiadások hatásait, valamint megvizsgálni a szektor fejlesztési lehetőségeit, fenntarthatósági kihívásait és jövőbeli trendjeit, különös tekintettel a digitalizáció és a mesterséges intelligencia hatásaira.

A rekreáció gazdasági értelmezése

A rekreáció közgazdasági megközelítései

A rekreáció gazdasági jelentőségét klasszikus és modern közgazdasági modellek mentén is értelmezhetjük. A kereslet-kínálat viszonyát, a rekreációs javak hasznosságát, valamint a rekreációs fogyasztás határhaszon-alapú megközelítését vizsgálva kirajzolódik, hogy a rekreáció nem pusztán élvezetet szolgál, hanem jóléti befektetésként is felfogható. A munkavállalók produktivitása, stressztűrő-képessége és kreativitása is fokozható rendszeres rekreációs aktivitás által, amely hosszútávon gazdasági megtérülést jelent a társadalom egésze számára. A rekreáció hozzájárul a humántőke megőrzéséhez, a társadalmi kohézió erősítéséhez és a helyi gazdaság dinamizálásához.

A rekreáció finanszírozási forrásai

A rekreáció finanszírozási palettája sokszínű: az állami támogatások mellett nő a privát befektetők szerepe, valamint a civil szféra által generált alulról jövő kezdeményezéseké is. Az önkormányzatok és nemzeti stratégiák gyakran prioritásként kezelik a lakossági rekreáció lehetőségeinek bővítését, figyelemmel az aktív időskor, a prevenció és a helyi gazdaság élénkítésének igényére. Kiemelt szerepet játszanak a pályázati rendszerek, szociális alapon elérhető rekreációs szolgáltatások, valamint a vállalati egészségfejlesztő programok.

A szabadidősport és rekreáció területén megjelenő finanszírozási formák közül kiemelendő a részvételi finanszírozás, amely mind az egyéni, mind a közösségi szintű szolgáltatásoknál (pl. edzőtermek, tömegsport-események) meghatározóvá vált, ezáltal új gazdasági szereplőket is bevonzva a szektorba (Gősi, 2019).

A rekreáció gazdasági hatásai

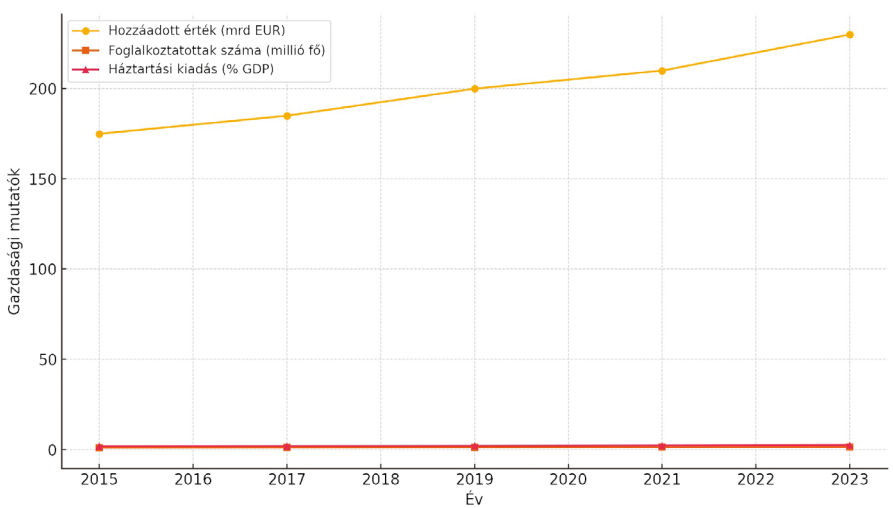
Foglalkoztatás és munkahelyteremtés

A rekreáció szektor munkahelyteremtő potenciálja jelentős. Ide tartoznak a sportedzők, wellness- és fitneszinstruktorok, turisztikai szervezők, rekreátorok, animátorok és az e-sport vagy digitális szabadidőipar dolgozói is. A munkahelyek jellege gyakran szezonális vagy részmunkaidős, azonban folyamatosan bővülő karrierlehetőséget nyújt a fiatalok és pályaváltók számára. A foglalkoztatás nemcsak kvantitatív, hanem kvalitatív fejlődést is mutat: egyre nagyobb szükség van szakképzett, interdiszciplináris tudással rendelkező szakemberekre.

A rekreációs tevékenységekhez köthető humánerőforrás-bővülés és az ebből adódó foglalkoztatási lehetőségek gazdasági jelentősége kiemelkedő, különösen a turizmus, sport és egészségmegőrzés határterületein (Gősi, 2019).

Rekreációs fogyasztás és háztartási kiadások

A rekreációs szektor gazdasági mutatóit a 2015 és 2023 közötti időszakban az *1. ábra* szemlélteti.

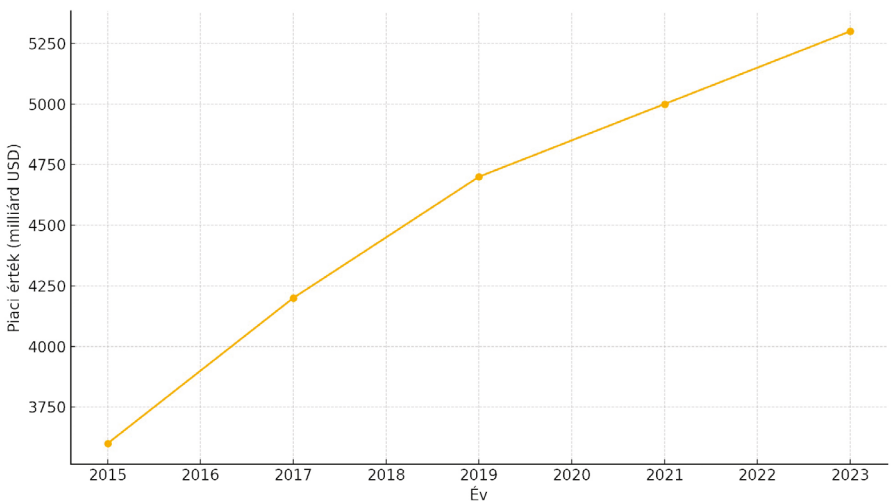
1. ábra. A rekreációs szektor gazdasági mutatóinak alakulása Európában (2015–2023).

A digitális rekreáció (pl. streaming alapú fitnesz, otthoni VR sportjátékok) egyre nagyobb szeletet hasít ki a piaci tortából. A rekreációra fordított kiadások nemcsak a helyi gazdaságot élénkítik, hanem multiplikátorhatással rendelkeznek az építőiparra, vendéglátásra, közlekedésre is. A háztartási rekreációs kiadások emelkedése azt is tükrözi, hogy az emberek értékként tekintenek a szabadidő minőségi eltöltésére, amely hosszú távon mentális egészségük és társadalmi kapcsolataik fenntartásának záloga.

Rekreációs szektor és turizmus

Egészségturizmus és wellnessipar

A wellnessgazdaság globális értéke a 2015–2023 közötti időszakban folyamatosan emelkedett.

2. ábra. A globális wellnessgazdaság növekedése (2015–2023).

Az egészségtudatosság növekedésével a wellness- és gyógyturizmus robbanásszerű fejlődésen megy át. A komplex szolgáltatásokat nyújtó létesítmények nemcsak vendégeket, hanem magas szinten képzett munkaerőt is vonzanak, ezáltal a tudástranszfer és innováció hajtóerejévé válnak. A termálvízre, természetes gyógytényezőkre épülő szolgáltatások különösen Kelet-Közép-Európában rendelkeznek jelentős gazdasági potenciállal.

Sportturizmus gazdasági hatásai

A sportturizmus hazai szinten is kiemelt jelentőséggel bír. Magyarország a sporteseményekre érkező látogatókon keresztül több szektorban is profitál: a rendezvénygazdaság, a vendéglátás és a szállodaipar mind nyertesei e dinamikus ágazatnak. A sportrendezvények infrastrukturális és városfejlesztési beruházásokat is generálnak, miközben hozzájárulnak a nemzeti márkaépítéshez.

A rekreációs szektor fenntarthatósági kihívásai

Környezeti hatások és zöld rekreáció

A természetalapú rekreációs formák nem csupán a testi és lelki jóllétet erősítik, hanem csökkentik a karbonlábnyomot is. A városi parkok fejlesztése, kerékpáros infrastruktúra bővítése, ún. zöld fűtőtestek létesítése mind segítik a fenntarthatóságot. A környezetileg érzékeny területek rekreációs hasznosítása azonban komoly szabályozási és tervezési kihívásokat jelent.

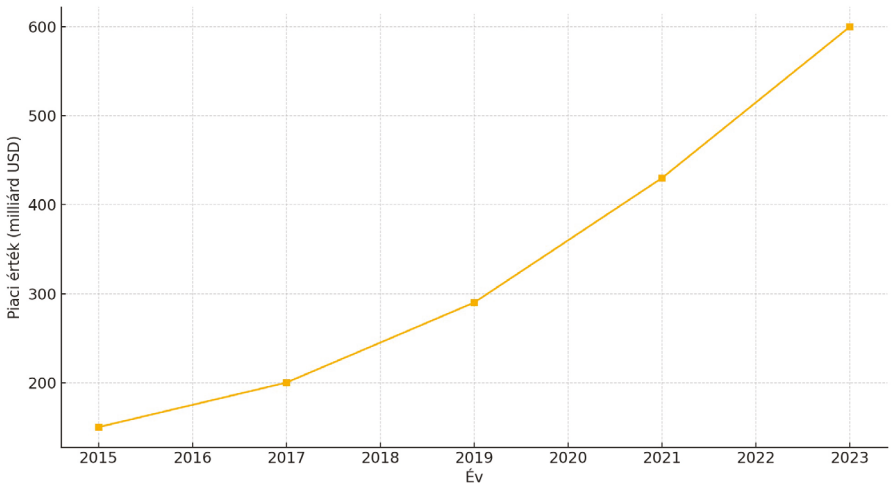
Társadalmi hozzáférés és esélyegyenlőség

A rekreáció demokratizálása kulcskérdés. A digitális megoldások lehetővé teszik, hogy a mozgáskorlátozottak, idősek, alacsony jövedelműek is bekapcsolódjanak a szabadidős és élményalapú tevékenységekbe. A közösségi alapú kezdeményezések, közparkok, ingyenes rendezvények és programok kulcsfontosságúak az egyenlő hozzáférés biztosításában.

A digitalizáció, okoseszközök és mesterséges intelligencia hatása a rekreációra

A digitális rekreáció piaca a 2015–2023 közötti időszakban jelentős növekedést mutatott. Az okosrekreáció korszaka érkezett el: okosórák, alvásmonitorok, applikációk, MI-alapú edzőprogramok segítik a rekreációs szokások mérhetőségét és perszonalizálhatóságát. Ezek nemcsak gazdasági termékek, hanem együtt fejlődő szokásrendszerek, amelyek átalakítják az időgazdálkodást, motivációt és életmódot is. A mesterséges intelligencia képes prediktív módon elemezni a felhasználók szokásait, ajánlásokat adni egészségügyi paramétereik alapján, és

dinamikusan illeszteni a mozgásformákat az aktuális élethelyzethez. A rekreáció így nemcsak reagál, hanem proaktívan alakítja a felhasználók életét.

3. ábra. A digitális rekreáció globális piaca (2015–2023).

A jövő rekreációja: trendek és lehetőségek

A rekreáció a jövőben tovább hibridizálódik: a fizikai jelenlétű programok mellett egyre nagyobb szerepet kapnak a virtuális, metaverzumalapú élmények. A zöldrekreáció és a well-being-alapú tervezés integrálódhat a várospolitikákba, míg a MI-alapú predikciók segítik a szolgáltatókat a lakosság igényeinek előrejelzésében. A jövő rekreációs tere közösségi, interaktív és adaptív lesz, ahol az egészségmegőrzés, élmény, edukáció és társadalmi integráció szerves egységet alkot.

A rekreáció nemcsak az egyéni jóllét pillére, hanem a gazdaság hajtóereje is. A digitalizációval, fenntarthatósággal és innovációval kiegészülve olyan ökoszisztémává válik, amely értéket termel, esélyt teremt és a jövő aktív és egészséges társadalmát segítheti elő.

Irodalomjegyzék

Buckley, R. (2009). *Ecotourism: Principles and practices.* CABI. https://doi.org/10.1079/9781845934576.0000

Downward, P., Lera-López, F. & Rasciute, S. (2014). The correlates of sports participation in Europe, *European Journal of Sport Science, 14*(6), 592–602. https://doi.org/10.1080/17461391.2014.880191

Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., Charity, M. J. & Payne, W. R. (2015). A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for children and adolescents, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 10,* 98. https://doi.org/10.1186/1479-5868-10-98

Eurostat. (2023). Employment in sport. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Employment_in_sport

Global Wellness Institute. (2023). G*lobal Wellness Economy Monitor.* https://globalwellness-institute.org

Global Wellness Institute. (2023). *The global wellness economy: Looking beyond COVID.* https://globalwellnessinstitute.org

Gősi, Zs. (2019). A szabadidősport néhány gazdasági hatása. In Bánhidi M. & Gősi Zs. (szerk.), *Sokszínű rekreáció – Tanulmányok a rekreáció témaköréből* (pp. 69–85). ELTE PPK. https://doi.org/10.1556/9789634546092

Hallmann, K. & Breuer, C. (2014). *The impact of sport on health: A review of economic literature.* Springer.

Mowforth, M. & Munt, I. (2015). *Tourism and sustainability: Development, globalisation and new tourism in the Third World* (4th ed.). Routledge. https://doi.org/10.4324/9781315795348

OECD. (2020). *Health at a Glance: Europe 2020.* OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/82129230-en

Preuss, H. (2018). Event legacy framework and measurement. In B. R. Parent & J. Chappelet (eds.), *The Routledge Handbook of Sports Event Management* (pp. 123–136). Routledge.

Smith, M. & Puczkó, L. (2014). *Health, tourism and hospitality: Spas, wellness and medical travel* (2nd ed.). Routledge.

Statista. (2023). *Consumer spending on recreation in Europe.* https://www.statista.com

Wicker, P. (2019). The economic impact of sport and physical activity, *European Journal of Sport Science, 19*(7), 994–1000.

Ábrajegyzék

1. ábra. *A rekreációs szektor gazdasági mutatóinak alakulása Európában (2015–2023).* Eurostat (2023); Statista (2023). Szerkesztette: Fritz Péter.

2. ábra. *A globális wellnessgazdaság növekedése (2015–2023).* Global Wellness Institute (2023). Szerkesztette: Fritz Péter.

3. ábra. *A digitális rekreáció globális piaca (2015–2023).* Statista (2023). Szerkesztette: Fritz Péter.